

Котлова Л.О.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри соціальної та практичної психології*

Дідківська В.М.

магістрант

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку суспільства передбачає тісне міжособистісне спілкування, яке є невід'ємним аспектом існування людини, важливою передумовою формування її як соціальної істоти, взаємодії з різноманітними спільнотами, а також необхідною умовою існування суспільства. У процесі спілкування відбувається інтелектуальна та емоційно-чуттєва взаємодія індивідів, досягається злагодженість їх дій, що зумовлює формування спільних настроїв і поглядів, взаєморозуміння, згуртованості й солідарності. Вони необхідні в колективній діяльності, оскільки становлять культурно-комунікативну основу соціального життя суспільства.

Потреба у спілкуванні виступає однією з найголовніших у житті людини. Вступаючи в відносини з навколишнім світом, ми повідомляємо інформацію про себе, натомість отримуємо відомості що нас цікавлять, аналізуємо їх і плануємо свою діяльність в соціумі на основі цього аналізу. Ефективність цієї діяльності часто залежить від якості обміну інформацією, що в свою чергу забезпечується наявністю необхідного і достатнього комунікативного досвіду суб'єктів відносин. Чим раніше освоюється цей досвід, чим багатший арсенал комунікативних засобів, тим успішніше реалізується взаємодія. Отже, самореалізація і самоактуалізація особистості в соціумі безпосередньо залежить від рівня сформованості її комунікативної культури.

Існує міжособистісна, групова, міжкультурна та масова комунікація. Як складова людської діяльності, спілкування розглядається в працях Б.Г. Ананьєва і О.О. Леонтьєва. Зокрема спілкування, як процес обміну думками і переживаннями, досліджували такі психологи, як: Л.С. Виготський і С.Л. Рубінштейн.

Проблема розвитку комунікативності, яка постала в психології й лінгвістиці досить давно важко переоцінити. Враховуючи та приділяючи

увагу різним аспектам комунікативності, розроблялися методики щодо її розвитку та вдосконалення. Зокрема проблемою комунікативних здібностей і спілкування в ранньому юнацькому і старшому підлітковому віці займалися І.С. Кон, Д.І. Фельдштейн, І.А. Зимова, Н.І. Карасьова, Л.В. Жемчугова і деякі інші дослідники.

Мета дослідження – на основі теоретичного аналізу й узагальнення психолого-педагогічної літератури обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність впливу корекційно-розвивальної роботи психолога на рівень комунікативності юнаків.

Спілкування – це, по-перше, складний, багатоплановий процес встановлення і розвитку контактів між людьми, що виникає на основі потреб і спільної діяльності та включає в себе обмін інформацією, сприймання та розуміння іншого; по-друге, це взаємодія суб'єктів через знакові засоби, викликана потребами спільної діяльності та спрямована на значимі зміни стану, поведінки партнера.

Серед чинників, що формують особистість, у психології виділяють насамперед трудову діяльність, пізнання і спілкування. Якщо формами і методами трудової діяльності, а також способами пізнання світу людина оволодіває протягом досить тривалого часу, то мистецтву спілкування особистість не навчається ніколи й ніде [1, с. 75].

Комунікативність – особистісна якість що характеризується потребою у спілкуванні, здатністю легко вступати в контакт, викликати позитивні емоції у співрозмовників, відчувати задоволення від спілкування.

Поняття комунікативності необхідно доповнити елементами, що відносяться до усвідомлення діяльнісного середовища (соціального та фізичного), що оточує людину і здатністю дії на неї для досягнення своїх цілей, а в умовах спільної роботи робити свої дії зрозумілими для інших.

Одним з центральних чинників комунікативності є здатність людини адекватно відображати особові і індивідуальні особливості навколишніх людей [3, с. 137].

Комунікативність передбачає ситуативну адаптовність і вільне володіння вербальними і невербальними засобами соціальної поведінки.

Основними джерелами придбання людиною комунікативності є життєвий досвід, мистецтво, загальна ерудиція і спеціальні наукові методи. Всі ці джерела мають для кожного з нас різну суб'єктивну значущість, що проте ведуча роль у будь-якому випадку належить життєвому досвіду [4, с. 20].

Особливе місце в структурі життєвого досвіду займає досвід міжособового спілкування. До сфери життєвого досвіду слід віднести також рівень досконалості професійної і побутової діяльності, оскільки успішні трудові операції комунікативно значимі для формування в повсякденній культурі моделей комунікативної поведінки. Загальна ерудиція також є одним з необхідних компонентів комунікативності. Під загальною ерудицією розуміється запас достовірності і систематизованих гуманітарних знань, таких, що відносяться до історії та культури людського спілкування, які має в своєму розпорядженні даний індивід.

Таким чином, спілкування як соціальний вид діяльності є для людини обов'язковим чинником формуючим особистість, а досвід і практика провідних педагогів, психологів, психотерапевтів переконують, що лише спілкування надає великі можливості для творчого перетворення особи [2, с. 176].

Також нами було обрано методологію для проведення дослідження на дослідження рівня комунікативності та обрано методи для підвищення рівня комунікативності юнаків.

Гіпотезою дослідження є: цілеспрямована корекційно-розвивальна робота психолога буде ефективно впливати на підвищення рівня комунікативності старшокласників.

Для підтвердження гіпотези ми використали такі методики : «Оцінка умінь говорити і слухати Тест У. Маклені» та «Опитувальник рівня комунікативності (В. Ряховського)». Також використовуємо метод спостереження та техніку рольова гра.

Література

1. Волошина Н.В. Формування комунікативної компетентності старшокласників // Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України. – К., 2002. – Т. IV. – Ч. 4. – С. 73–76.
2. Вердербер Р. Психология общения / Р. Вердербер, К. Вердербер. – СПб.: ПРАЙМ_ЕВРОЗНАК, 2003. – 320 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. Посіб. / О.В. Скрипченко., Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
4. Киричук В.О. Психолого-педагогічні умови стимулювання соціально-комунікативної активності старшокласників: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – К., 1998. – 199 с.

5. Парошіна Р.А. Формування комунікативності у старшокласників: дисертація на здобуття наукового ступеня ВПП, Красноярськ, 2001.

Котлова Л.О.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри теоретичної психології та психології розвитку*

Примак Л.О.

*магістрант
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ ЯК ФАКТОР ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЖІНКИ

Проблема конфлікту завжди була актуальна для будь-якого суспільства. Однак в Україні на всіх етапах розвитку конфлікти залишали не просто помітне місце, а, як правило місце, яке впливало на її історію.

Дослідження подружніх конфліктів, способів їх вирішення, вивчення і порівняння чоловічих та жіночих поглядів на їх подолання є дуже актуальним у сьогоденному суспільстві.

Сім'я постійно перебуває в процесі розвитку, в результаті цього виникають непередбачені ситуації, а членам сім'ї доводиться реагувати на всі зміни. На їхню поведінку в різних ситуаціях впливають темперамент і характер особи. Не дивно, що в кожній сім'ї між її членами з неминучістю виникають різного роду зіткнення.

Окремі аспекти типології сімейних конфліктів відображено в працях Ю.Е. Алешина, І.В. Ващенко, С.М. Ємельянов, С.В.О. Сисоєнко.

У вивченні проблеми емоційного вигорання виокремлюють, як стан фізичного, психічного й емоційного виснаження, зумовленого довготривалим перебуванням в емоційно перевантажених ситуаціях спілкування, тобто «вигорання» як синдром «хронічної втоми» (К.В. Маслач, В. Е. Орел, Х. Фреденбергер)

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати взаємозв'язок між рівнем конфліктності сім'ї та емоційним вигорання жінки.

Сімейний конфлікт – конфлікт, що виникає між членами однієї сім'ї з приводу питань життєдіяльності сім'ї, так і з приводу задоволення різноманітних потреб її членів, відповідності рольової поведінки